

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 80 ให้มีการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาในทุกระดับและทุกรูปแบบให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม จัดให้มีแผนการศึกษาแห่งชาติ กฎหมายเพื่อพัฒนาการศึกษาของชาติ จัดให้มีการพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ก้าวหน้าทันความเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก ส่งเสริมและสนับสนุนการกระจายอำนาจเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชนองค์กรทางศาสนาและเอกชนจัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนามาตรฐานคุณภาพการศึกษาให้เท่าเทียมและสอดคล้องกับแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ (ราชกิจจานุเบกษา. 2550 : 38)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พุทธศักราช 2553 ระบุไว้ในหมวด 5 การบริหารและการจัดการศึกษา มาตรา 39 ว่าให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไปยังคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง หลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจดังกล่าวให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง และมาตรา 40 ให้มีคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สถานศึกษาเพื่อทำหน้าที่กำกับและส่งเสริมสนับสนุนกิจการของสถานศึกษา ประกอบด้วย ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่าของสถานศึกษา ผู้แทนพระภิกษุสงฆ์ และหรือผู้แทนองค์กรศาสนาอื่นในพื้นที่ และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนกรรมการ คุณสมบัติ หลักเกณฑ์ วิธีการสรรหา การเลือกประธานกรรมการและกรรมการ วาระการดำรงตำแหน่ง และการพ้นจากตำแหน่งให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ให้ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกรรมการและเลขานุการของคณะกรรมการสถานศึกษา (ราชกิจจานุเบกษา. 2545 : 12) ซึ่งหากพิจารณาจากทั้ง 2 มาตรา ดังกล่าว จะเห็นได้ว่าเจตนารมณ์ของกฎหมายต้องการให้เกิดการกระจายอำนาจและการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชาติให้มากที่สุด

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้มีเป้าหมายด้านคุณภาพการศึกษาคือ สถานศึกษาทุกแห่งมีระบบประกันคุณภาพภายในและผ่านเกณฑ์การประเมินตามมาตรฐานของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาและให้บริการด้านประสิทธิภาพใน

บุคลากรในท้องถิ่นในการพัฒนาการศึกษา เป็นผู้ที่สามารถประสานพลังครูในโรงเรียน รวมทั้งชุมชนกลุ่มต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี เพื่อพัฒนาสถานศึกษาตามวิสัยทัศน์ที่ตั้งไว้ ครูต้องมีความสามารถในการปรับกระบวนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สามารถปรับหลักสูตรให้สอดคล้องกับท้องถิ่นและผู้เรียน เกิดการบูรณาการ รู้จักพัฒนาตนเองและสามารถร่วมมือกับคณะครูและผู้บริหารในการทำงานเป็นทีมได้

ดังนั้นจากภารกิจต่าง ๆ ของการกระจายอำนาจในส่วนของจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานดังกล่าว เมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นได้ว่าการทำงานเป็นทีมจะเป็นพื้นฐานที่สำคัญของการทำงานในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาอันที่จะก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาทุกระดับของการทำงาน

นับจากการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านหลักสูตร การสอน เทคโนโลยีการศึกษา และการบริหารจัดการ จากผลการประเมินการปฏิรูปการศึกษาที่ผ่านมายังมีเรื่องต้องเร่งพัฒนาปรับปรุงและต่อยอด โดยเฉพาะด้านคุณภาพผู้เรียน ครูอาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาและประสิทธิภาพของการบริหารจัดการ เพื่อต้อนรับกับการเปลี่ยนแปลงอย่างมีคุณภาพเพื่อให้แก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงโดยเชื่อมโยงไปสู่การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองด้วยวิสัยทัศน์ที่ว่า “คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ” ด้วยการบริหารการเปลี่ยนแปลง (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2553 : 13)

การประกันคุณภาพการศึกษาจึงเป็นการบริหารจัดการและการดำเนินกิจกรรมตามภารกิจปกติของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะเป็นการสร้างความมั่นใจให้ผู้รับบริการการศึกษา ทั้งยังเป็นการป้องกันการจัดการศึกษาที่ด้อยคุณภาพและสร้างสรรค์การศึกษาให้เป็นกลไกที่มีพลังในการพัฒนาประชากรให้มีคุณภาพสูงยิ่งขึ้นสอดคล้องกับคำกล่าวที่ว่า การประกันคุณภาพการศึกษา เป็นกระบวนการที่สถานศึกษากำหนดขึ้นเป็นแนวทางปฏิบัติเพื่อให้มีความมั่นใจว่า ถ้าทำตามกระบวนการที่กำหนดนี้แล้วการศึกษาจะมีคุณภาพเป็นที่พึงพอใจของผู้รับบริการ (จรัส นองมาก. 2544 : 4)

การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาพลีนธุ์ เขต 2 จากการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษามีผลการรับรองคุณภาพมาตรฐานการศึกษา จาก สมศ. รอบ 2 มาตรฐานที่โรงเรียนไม่ได้รับการรับรองคุณภาพตามมาตรฐานคือระดับปฐมวัย มาตรฐานที่โรงเรียนไม่ได้รับการรับรองคุณภาพมาตรฐานของ สมศ. เนื่องจากเรียงจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ที่คิดแก้ปัญหาและคิดริเริ่มสร้างสรรค์ จำนวน 59 โรงเรียน (ร้อยละ 34.19) รองลงมาคือ มาตรฐานที่ 6 เด็กมีความสนใจใฝ่รู้ รักการอ่านและพัฒนาตนเอง จำนวน 46 โรงเรียน (ร้อยละ 27.22) และ มาตรฐานที่ 9 ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็น

สำคัญ จำนวน 42 โรงเรียน (ร้อยละ 24.85) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานที่ทางโรงเรียน ไม่ได้ได้รับการรับรองคุณภาพมาตรฐาน เรียงจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรกคือ มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์คิดสร้างสรรค์และคิดไตร่ตรองอย่างมี วิจารณ์ญาณ จำนวน 81 โรงเรียน (ร้อยละ 42.41) มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหา ความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง จำนวน 68 โรงเรียน (ร้อยละ 35.60) และมาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร จำนวน 60 โรงเรียน (ร้อยละ 31.41) ตามลำดับ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2. 2553 : 40)

ดังนั้นจากผลการรับรองคุณภาพมาตรฐานการศึกษาจาก สมศ. รอบ 2 ผู้วิจัยจึงมีความ สนใจที่จะศึกษาลักษณะการทำงานเป็นทีมประกันคุณภาพภายใน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ตามความคิดเห็นของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ว่ามีลักษณะการทำงานเป็นทีม ในแต่ละลักษณะอยู่ในระดับมากน้อย เพียงใด และมีความแตกต่างกันหรือไม่ เมื่อเปรียบเทียบลักษณะการทำงานเป็นทีมโดยจำแนกตาม สถานภาพ ทั้งนี้ผลการวิจัยที่ได้จะเป็นข้อมูลเพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในร่วมมือกันการวางแผน ปรับปรุงและพัฒนาการทำงานเป็นทีมให้มีประสิทธิภาพในโรงเรียนขยายโอกาส อันจะส่งผลต่อ ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของงานให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

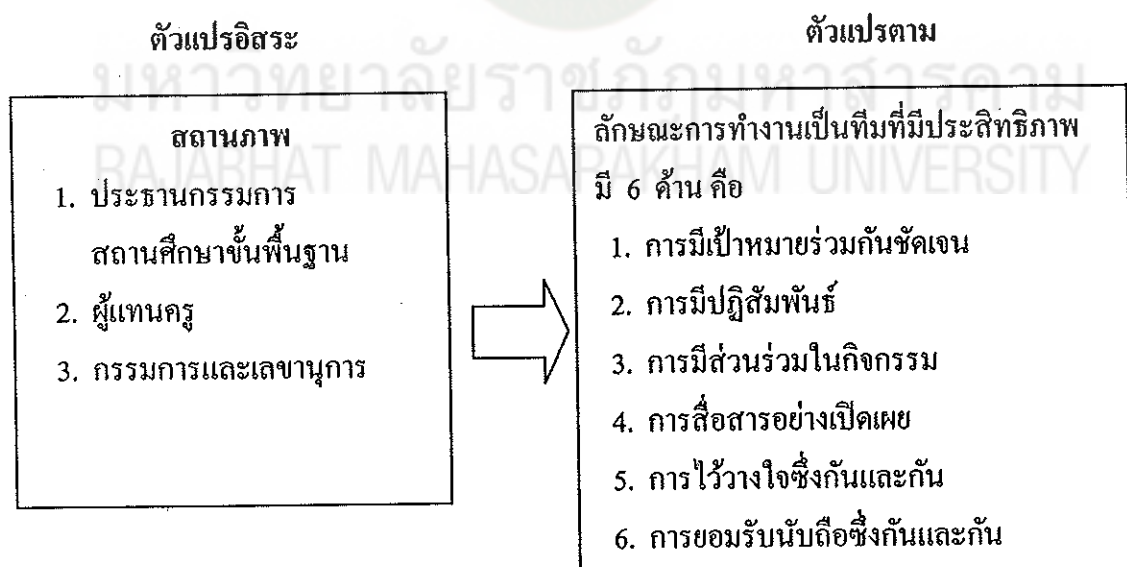
1. เพื่อศึกษาลักษณะการทำงานเป็นทีมประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโรงเรียนขยาย โอกาสทางการศึกษาตามความคิดเห็นของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบลักษณะการทำงานเป็นทีมประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โรงเรียน ขยายโอกาสทางการศึกษา ตามความคิดเห็นของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 ที่มีสถานภาพต่างกัน
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางในการทำงานเป็นทีมประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาตามความคิดเห็นของคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2

สมมติฐานการวิจัย

ลักษณะการทำงานเป็นทีมประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาตามความคิดเห็นของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 จำแนกตามสถานภาพ มีความแตกต่างกัน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาการทำงานเป็นทีมประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาตามความคิดเห็นของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ผู้วิจัยศึกษาแนวคิดลักษณะการทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพของ วี๊ดคือค (1989 : 13) ปาร์คเกอร์ (1990 : 170) จอห์นสันและจอห์นสัน (2000 : 13-15) แมคเกรเกอร์ (2544 : 39-40) ทิเคิร์ท (2544 : 42-45) กรองแก้ว อยู่สุข (2535 : 1) เอกชัย กี่สุขพันธ์ (2538 : 139-140) นิพนธ์ จิตภักดี (2538 : 23) ศิริศักดิ์ สุขมนตรี (2540 : 41-43) เนาวรัตน์ แยมแสงสังข์ (2542 : 118) ทิศนา แจมมณี (2545 : 10) จำเนียร พลหาญ (2549 : 141) มาสังเคราะห์ เลือกลักษณะที่มีความถี่มากมาใช้เป็นกรอบแนวคิด มี 6 ด้าน ดังแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 แสดงกรอบความคิดในการวิจัย

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ปีการศึกษา 2553 จาก 51 โรงเรียน จำนวน 561 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากประชากรคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ปีการศึกษา 2553 ใน 51 โรงเรียน จำนวน 153 คน ประกอบด้วย ประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 51 คน ผู้แทนครู จำนวน 51 คน กรรมการ และ-เลขานุการ จำนวน 51 คน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การทำงานเป็นทีม หมายถึง การที่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปมาร่วมกันทำกิจกรรมโดยมีวัตถุประสงค์เป้าหมายร่วมกัน การดำเนินงานได้มีการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ อย่างสมัครสมาน สามัคคีในการทำงาน มีการติดต่อสื่อสารประสานงานกันอย่างดี เพื่อแก้ไขปัญหาต่าง ๆ และพัฒนาองค์การให้บรรลุเป้าหมายสูงสุดของทีมได้ร่วมกัน

2. การทำงานเป็นทีมประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา หมายถึง การปฏิบัติงานในหน้าที่งานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของผู้บริหาร ครู กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ที่จัดการศึกษา 3 ระดับ คือ ก่อนประถมศึกษา ประถมศึกษา และมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นการปฏิบัติงานตามวัตถุประสงค์เป้าหมายที่มีร่วมกัน มีการประสานงานและใช้ความสามารถอย่างเต็มที่ พึงพาอาศัยกัน เพื่อให้งานบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ใน 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการมีเป้าหมายร่วมกันชัดเจน ด้านการมีปฏิสัมพันธ์กัน ด้านการสื่อสารอย่างเปิดเผย ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรม ด้านการไว้วางใจซึ่งกันและกัน ด้านการยอมรับนับถือซึ่งกันและกัน

2.1 การมีเป้าหมายร่วมกันชัดเจน หมายถึง การเข้าใจในทิศทางเป้าหมายของทีม ตรงกันให้การยอมรับในวัตถุประสงค์โดยเกิดจากกำหนดร่วมกัน ยอมรับในความผิดพลาด รับผิดชอบต่อเป้าหมายร่วมกัน ให้มีความสำคัญต่อเป้าหมายของส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว มีความกระตือรือร้นคิดปรับปรุงพัฒนางานให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น

2.2 การมีปฏิสัมพันธ์ หมายถึง การยิ้มแย้มแจ่มใสต่อกันมีความเป็นกันเอง มีน้ำใจ สนับสนุนช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีความเข้าใจซึ่งกันและกัน พบปะสังสรรค์กันอยู่เสมอ ทำงาน ร่วมกันอย่างมีความสุข

2.3 การมีส่วนร่วมในกิจกรรม หมายถึง การเปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วมใน การวางแผน ดำเนินงาน ตรวจสอบประเมินผลและปรับปรุงแก้ไขตลอดจนการตัดสินใจร่วมกัน มีส่วนร่วมในการตรวจสอบ หาข้อบกพร่องของงานและแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น มีความรู้สึกภูมิใจและ เป็นส่วนหนึ่งของความสำเร็จ

2.4 การสื่อสารอย่างเปิดเผย หมายถึง การได้รับข้อมูลข่าวสารทั่วถึงอย่างถูกต้อง ชัดเจน เปิดเผยข้อมูลอย่างตรงไปตรงมา มีการอภิปรายอย่างอิสระในการทำงาน สามารถซักถาม ข้อสงสัย ปรีกษาหารือ ติดต่อสื่อสารกันได้โดยตรง มีบรรยากาศที่ดีในการติดต่อสื่อสาร

2.5 การไว้วางใจซึ่งกันและกัน หมายถึง ความรู้สึกระหว่างบุคคล โดยรวมไว้ซึ่ง ความรักความเมตตา ห่วงดีต่อกัน มีอิสระในการทำงานที่รับผิดชอบ สามารถปรับทุกข์กันได้ทุก เรื่อง มีความเชื่อมั่นในการแก้ไขปัญหาอุปสรรค จนเกิดเชื่อมั่นความเชื่อถือไว้วางใจบุคคลนั้น ด้วยความเต็มใจ

2.6 การยอมรับนับถือซึ่งกันและกัน หมายถึง การรับฟังซึ่งกันและกัน เคารพใน บทบาทและหน้าที่ของกันและกัน การยกย่องให้เกียรติซึ่งกันและกันยอมรับในความรู้ความสามารถ ของกันและกันด้วยความจริงใจและพร้อมที่จะร่วมมือร่วมใจกันการทำงานด้วยความเต็มใจ

3. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง องค์คณะบุคคลทำหน้าที่กำกับ และ ส่งเสริมสนับสนุนกิจการของสถานศึกษาให้เป็นไปตามนโยบาย มาตรฐานในการบริหารจัดการทาง การศึกษาตามกฎหมายกระทรวงว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2546

3.1 ประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง ผู้ที่ได้รับการสรรหาและ แต่งตั้งให้เป็นประธานกรรมการในคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.2 ผู้แทนครู หมายถึง ข้าราชการครูที่ได้รับการสรรหาเป็นคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.3 กรรมการและเลขานุการ หมายถึง ผู้อำนวยการ โรงเรียนขยายโอกาสทาง การศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

4. ความคิดเห็น หมายถึง ความรู้สึกที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ในที่นี้คือ ความรู้สึกที่มีต่อ ลักษณะการทำงานเป็นทีมประกันคุณภาพภายในโรงเรียนขยายโอกาสใน 6 ด้าน

5. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์เขต 2 หมายถึง หน่วยงานที่ รับผิดชอบในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับประถมศึกษาประกอบด้วยโรงเรียนใน อำเภอ ท่าคันโท อำเภอห้วยเม็ก อำเภอหนองกุงศรี อำเภอยางตลาด อำเภอฆ้องชัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสภาพการทำงานเป็นทีมประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา
2. ทำให้ทราบระดับความคิดเห็นต่อลักษณะการทำงานเป็นทีมประกันคุณภาพภายใน
สถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. เป็นแนวทาง ข้อคิดและสารสนเทศแก่ผู้บริหาร ครูและคณะกรรมการสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐานได้นำไปพิจารณาวางแผนปรับปรุงและพัฒนาตนเองในลักษณะการทำงานเป็นทีมที่ดี
ในงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY